

POROZVODOVÁ STAROSTLIVOSŤ O DIEŤA

Ako prebieha úprava vzťahov rodičov k dieťaťu po rozvoďte?

S rozvodom manželstva je veľmi úzko spätá aj otázka úpravy vzťahov rodičov k maloletým deťom na čas po rozvoďte. Je to tak vtedy, ak manželia, ktorí sa rozvádzajú, majú maloleté dieťa, pričom výkon ich rodičovských práv a povinností k tomuto dieťaťu na čas po rozvoďte môže byť upravený:

- súdnym rozhodnutím, ktorým súd rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa alebo
- súdom schválenou dohodou rodičov

Súd v rámci svojho rozhodnutia o rozvoďte manželstva musí z úradnej povinnosti upraviť aj

výkon rodičovských práv a povinností manželov ako rodičov k ich dieťaťu na čas po rozvoďte, najmä určí

- ktorému z rodičov sa maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti,
- kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok, pričom je dôležité poznamenať, že výkon týchto práv nemusí byť prisúdený iba rodičovi, ktorému je dieťa zverené do osobnej starostlivosti,
- ako má ten rodič, ktorému nebolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu – určí výšku a spôsob platenia výživného,
- upraví styk dieťaťa s rodičom, ktorému

nebolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prípadne styk obmedzí alebo ho zakáže, ak sú na to dôvody.

S konaním o rozvod manželstva je teda priamo zo zákona spojené aj konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, pričom ak z manželstva pochádza viac spoločných maloletých detí, toto rozhodnutie sa musí týkať všetkých týchto detí.

Stačí, ak sa exmanželia dohodnú na úprave vzťahov?

Tak ako už bolo vyššie uvedené, možným spôsobom úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k deťom na čas po rozvode je aj dohoda rodičov. V nej rodičia uvedú, ako si predstavujú porozvodové usporiadanie, vrátane starostlivosti o dieťa, správy jeho majetku, výšky výživného a tiež úpravu styku. Táto dohoda, ku ktorej dospejú rodičia sami alebo pomocou mediátora, môže nahradiť rozhodnutie súdu, ten ju však musí schváliť, inak je nevykonateľná!!! „Nevykonateľná dohoda“ znamená, že sa nie je možné domáhať jej plnenia na súde, a táto je od druhého rodiča nevynútitelná. Preto je potrebné, najmä z hľadiska právnej istoty, dbať o to, aby

všetky dohody medzi rodičmi vo veci výkonu ich rodičovských práv a povinností k deťom, na ktorých sa dohodli, boli schválené súdom.

Aká je zvyčajná právna prax?

V prevažnej väčšine súd zveruje dieťa do starostlivosti matky, čo má svoje opodstatnenie. Pri nezhode rodičov v otázke starostlivosti o maloleté dieťa rozhoduje súd na základe komplexného zhodnotenia viacerých okolností. Jednak ide o posúdenie osobnostných predpokladov daného rodiča zvládnuť starostlivosť o maloleté dieťa, ktorú súd zisťuje prostredníctvom súdneho znalca – psychológa. Ten na základe vyšetrenia obidvoch rodičov a zväčša aj maloletého dieťaťa súdu odporučí, ktorému z rodičov je vhodné zveriť maloleté dieťa do osobnej starostlivosti a v akom rozsahu je vhodné upraviť styk druhého rodiča s týmto dieťaťom, resp. sa vyjadri aj k otázke striedavej starostlivosti oboch rodičov o maloleté dieťa. Okrem odporúčania psychológa súd najmä prostredníctvom kolízneho opatrovníka (*sociálny pracovník príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny*) zisťuje aj rodinné, sociálne a majetkové pomery rodičov. A napokon prihliada aj na názor maloletého dieťaťa, pokiaľ

je už toto dieťa vo veku, kedy je schopné sa k tejto otázke vyjadriť. Názor dieťaťa súd zisťuje jednak z psychologického znaleckého posudku, z pohovoru dieťaťa so sociálnym pracovníkom alebo ho môže aj sám vypočuť. Rozhovor sudcu či sociálneho pracovníka s dieťaťom sa vykonáva bez prítomnosti rodičov. Pri rozhodovaní súdu o tejto otázke je vždy prvoradý záujem maloletého dieťaťa.

Pokiaľ ide o to, že vo väčšine prípadov je maloleté dieťa po rozvode zverené práve do osobnej starostlivosti matky, treba mať na zreteli fakt, že do určitého veku je matka pre dieťa jednoducho prioritnou osobou. To však, samozrejme, neznamená, aby aj druhému rodičovi nebolo umožnené podieľať sa v čo najväčšej miere na výchove a starostlivosti o dieťa. Druhý rodič, najčastejšie otec, sa s deťmi môže stretávať, pokiaľ nedôjde k dohode, iba na základe rozhodnutia súdu v presne vymedzený čas. Hovoriť však o ideálne fungujúcich a bezproblémových vzťahoch medzi bývalými manželmi po rozvode je skôr raritou ako skutočnosťou. Veľmi často sa v praxi stretávame s prípadmi, keď sú deti „zajatcami“ svojich rodičov, ktorí si, zväčša možno aj nevedome, prostredníctvom nich ako bývalí partneri riešia svoje nezhody. Popudzujú dieťa proti druhému rodičovi a bránia dieťaťu v styku s druhým rodičom, a to bez ohľadu na to, či existuje právoplatné a vykonateľné rozhodnutie súdu alebo súdom schválená dohoda o úprave rodičovských práv a povinností alebo nie. Rodič, ktorému je styk s dieťaťom opakovane bezdôvodne a zámerne znemožňovaný, má, samozrejme, zákonné prostriedky na svoju obranu, avšak takýto proces môže byť často zdĺhavý a náročný na psychiku nielen rodičov, ale predovšetkým dieťaťa.

Čo teda robiť, ak vám bývalý partner zámerne a opakovane znemožňuje styk s dieťaťom vo vymedzenom čase?

V prvom rade je potrebné si uvedomiť, že rodič sa môže domôcť iba toho, na čo má nárok v zmysle právoplatného a vykonateľného súdneho rozhodnutia alebo súdom schválenej dohody rodičov o úprave styku s dieťaťom.

Ak rodič, ktorému je dieťa zverené do

osobnej starostlivosti, neplní dobrovoľne rozhodnutie súdu alebo súdom schválenú dohodu o úprave styku, môže druhý rodič:

- podat' návrh na súdny výkon rozhodnutia alebo súdom schválenej dohody,
- podat' návrh, aby súd zmenil rozhodnutie o osobnej starostlivosti a upravil výkon rodičovských práv a povinností inak.

Dá sa u nás žiadať o striedavú starostlivosť?

Od 1. júna 2010 vstúpila do účinnosti novela zákona o rodine, ktorá do nášho právneho poriadku zaviedla nový právny inštitút tzv. striedavú starostlivosť rodičov o deti po rozvode. Striedavá starostlivosť je forma porozvodovej starostlivosti o dieťa uplatňovaná napr. v Nórsku, v USA, v Nemecku a dokonca aj v Českej republike,

Pokiaľ ide o to, že vo väčšine prípadov je maloleté dieťa po rozvode zverené práve do osobnej starostlivosti matky, treba mať na zreteli fakt, že do určitého veku je matka pre dieťa jednoducho prioritnou osobou.

Súd je pri rozhodovaní alebo schvalovaní dohody rodičov o výkone rodičovských práv a povinností zo zákona povinný rešpektovať právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadať na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a na schopnosť rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho

osobného styku s obidvoma rodičmi.

Striedavá starostlivosť vlastne znamená, že maloleté dieťa sa zverí striedavo raz jednému a raz druhému rodičovi na presne stanovené časové obdobie opakovane, pričom súd zároveň vymedzí práva a povinnosti rodičov uplatňujúce sa počas týchto období. Podmienky stanovené zákonom, ktoré musia byť splnené na to, aby súd mohol rozhodnúť o striedavej starostlivosti, sú nasledovné:

- a) obaja rodičia sú spôsobilí dieťa vychovávať,
- b) obaja rodičia majú záujem o osobnú starostlivosť o dieťa,
- c) striedavá starostlivosť je v záujme dieťaťa, pričom týmto spôsobom budú lepšie zabezpečené jeho potreby.

Striedavá starostlivosť pre deti do istého veku života nie je ideálna. Dieťa nie je „kufor“, ktorý rodičia môžu napr. každé dva týždne premiestňovať z jedného miesta na druhé.

Názory odborníkov, a tiež laickej verejnosti na model striedavej starostlivosti o dieťa na čas po rozvode sú rôzne a často veľmi protichodné. Uvádzame názor českého psychiatra prof. Maxa Kašparů na striedavú starostlivosť:

„A ďalšia vec je, že my máme v Čechách ďalšiu sabotáž na český národ, a to je striedavá starostlivosť po rozvode. Také dieťa je týždeň u matky a týždeň u otca, čiže stále sa sťahuje a súčasne s tým aj mení školy, v jednom meste chodí týždeň do školy a v druhom meste potom ďalší týždeň, a toto naši právnici s radosťou sekajú ako na páse. Striedavá starostlivosť je niečo strašné, pretože tu je otec a tu je matka, lenže ten otec má ešte svoje priateľky a matka zasa svojich priateľov a oni tých partnerov striedajú, pretože sú promiskuitní, takže dieťa nemá vzor manželstva, nemá vzor rodiny, ale má vzor, že je možné striedať partnerov. Čiže detské domovy, výchovné ústavy a striedavá starostlivosť – to je likvidácia národa.“

Ako vymôcť výživné na dieťa?

Právny poriadok vám priznáva možnosti, ako sa domôcť nezaplateného výživného:

- **Jednou z možností je cestou súdneho exekútora na základe už vydaného právoplatného rozhodnutia súdu o výške**

výživného, a to podaním návrhu na výkon exekúcie v zmysle Exekučného poriadku. Ak váš exmanžel dobrovoľne nezaplatí dlžné výživné, súdny exekútor bude môcť siahnuť na jeho majetok, napríklad na bankový účet, hnutelné aj nehnuteľné veci, prípadne i vydať príkaz na zadržanie vodičského preukazu, čo mnohých motivuje zaplatiť.

- Navyše, ak podáte návrh na vykonanie exekúcie a váš exmanžel ani po troch mesiacoch od začatia exekúcie nezačne platiť dlžné výživné, vzniká vám, po splnení zákonných podmienok, nárok na náhradné výživné a za týmto účelom sa môžete obrátiť so žiadosťou na Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v zmysle Zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom.

- **Taktiež máte možnosť podať trestné oznámenie pre trestný čin zanedbania povinnej výživy v zmysle § 207 Trestného zákona v prípade, ak by povinný rodič neplatil výživné aspoň 3 mesiace (ktorékoľvek tri mesiace za toto obdobie, nemusia to byť tri mesiace nasledujúce po sebe) počas dvoch rokov, hoci aj z nedbanlivosti (t. j. hoci sa ocitol v situácii, kedy nemá z čoho platiť výživné, napr. je nezamestnaný, chorý, vo výkone trestu).** Aj keď výživné od exmanžela touto cestou priamo nevydôžete, oprávnené podaným trestným oznámením bude mať váš bývalý manžel v dôsledku hrozby trestnoprávneho postihu silnú motiváciu prostriedky na výživné získať a aj v budúcnosti riadne platiť. Ak sa takéhoto radikálneho postupu obávate, dodávam, že trestnosť takéhoto činu zanikne, teda nebude predstavovať pre vášho exmanžela trestnoprávny postih, ak zaplatí dlžné výživné skôr, ako sa trestný súd odoberie na záverečnú poradu, za predpokladu, že s nezaplatením výživného neboli spojené trvalé nepriaznivé následky. Podať trestné oznámenie a návrh na výkon exekúcie môžete aj súčasne. Podanie trestného oznámenia pre neplatenie výživného a tiež návrh na vykonanie exekúcie je podmienkou pre uplatnenie si náhradného výživného, ÚPSVaR (Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny) to vyžaduje.

SPRACOVANÉ PODĽA PRAVNY-PORADCA.SK